

POSTANOWIENIE

27 marca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 27 marca 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa D.B. i J.O.
przeciwko Bankowi S.A. w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Banku S.A. w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z 30 czerwca 2025 r., I ACa 3624/23,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od Banku S.A. w W. na rzecz D.B. i J.O. kwotę 5400 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

[M.O.]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 30 czerwca 2025 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu, w sprawie z powództwa D.B. i J.O. przeciwko Bankowi S.A. w W. o ustalenie i zapłatę, na skutek apelacji obu stron od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu z 15 września 2023 r., I C 733/19, zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji w punkcie II w ten sposób, że zasądził ponad kwotę zasądzoną w tym punkcie wyroku kwotę 272 115,78 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 206 813,86 zł od dnia 9 sierpnia 2019 r. oraz od kwoty 65 301,92 zł od dnia 31 grudnia 2020 r. do dnia zapłaty oraz odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 202 517,92 zł od dnia 9 sierpnia 2019 r. do dnia 15 maja 2023 r. (pkt 1); w pozostałym zakresie oddalił apelację powodów

(pkt 2); oddalił apelację pozwanej (pkt 3); zasądził od pozwanej na rzecz powodów kwotę 9100 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się tego punktu orzeczenia do dnia zapłaty (pkt 4).

Pozwana wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu drugiej instancji, zaskarżając go w części, tj. co do pkt. 1 w części, tj. w zakresie, w jakim zmienia on zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji w punkcie II w ten sposób, że zasądza ponad kwotę zasądzoną w tym wyroku kwotę 272 115,78 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 206 813,86 zł od dnia 9 sierpnia 2019 r. oraz od kwoty 65 301,92 od dnia 31 grudnia 2020 r. do dnia zapłaty oraz co do pkt. 4, tj. rozstrzygnięcia o kosztach postępowania przed sądem drugiej instancji w całości.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, pozwana wskazała, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które pozwana sformułowała w postaci następującego pytania: czy wobec treści wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 19 czerwca 2025 r., mBank, C-396/24, ECLI:EU:C:2025:460, zgodnie z którym „artykuł 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie orzecznictwu krajowemu, zgodnie z którym w przypadku gdy warunek umowy kredytu uznany za nieuczciwy prowadzi do nieważności tej umowy, przedsiębiorca ma prawo żądać od konsumenta zwrotu całej nominalnej kwoty udzielonego kredytu, niezależnie od kwoty spłat dokonanych przez konsumenta w wykonaniu tej umowy i niezależnie od pozostałej do spłaty kwoty”, dopuszczalne jest przyjęcie, zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, że „jeżeli w wykonaniu umowy kredytu, która nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bank wypłacił kredytobiorcy całość lub część kwoty kredytu, a kredytobiorca dokonywał spłat kredytu, powstają samodzielne roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia na rzecz każdej ze stron”.

Skarżąca powołała się również na potrzebę wykładni art. 410 § 1 i 2 w zw. z art. 405 k.c. jako przepisów wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów w

sprawach, w których sądy powinny dokonywać wykładni tych przepisów w zgodzie z celami dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich i przepisem art. 7 ust. 1 tejże dyrektywy, tj. w przedmiocie określenia zasad rozliczania wzajemnych świadczeń stron w sytuacji, gdy warunek umowy kredytu uznany za nieuczciwy prowadzi do nieważności tej umowy, w wykonaniu której bank wypłacił kredytobiorcy całość lub część kwoty kredytu, a kredytobiorca dokonywał spłat kredytu, tj. czy w takiej sytuacji powstają odrębne roszczenia z tytułu nienależnego świadczenia na rzecz każdej ze stron, niezależnie od istnienia wzbogacenia jednej strony i odpowiadającego mu zubożenia drugiej strony (teoria dwóch kondykcji), czy też powstaje jedynie jedno roszczenie, równe różnicy spełnionych świadczeń, na rzecz tej strony, której łączne świadczenie miało wyższą wysokość (teoria salda).

Powodowie złożyli odpowiedź na skargę kasacyjną pozwanej, w której wniesli o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wniesiona przez pozwaną nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, a zarazem kwalifikowanym pismem procesowym o ściśle określonej przez ustawę treści. Sąd Najwyższy, rozpoznając ten nadzwyczajny środek zaskarżenia, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym (postanowienie SN z 27 stycznia 2009 r., V CSK 358/08), na rzecz Państwa jako dobra wspólnego (postanowienie SN z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08), jakkolwiek oczywiście nie oznacza to braku indywidualnego interesu skarżącego w rozpoznaniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, a w konsekwencji także weryfikacji tego interesu (*gravamen*). Jednak przede wszystkim skarga kasacyjna ma służyć ochronie prawidłowego wykonywania prawa oraz jego jednolitej wykładni. Interes prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem

zaspokojenia interesu ogólnego (zob. aktualne uwagi w postanowieniu SN z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99).

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy przewidziana w art. 398⁹ k.p.c. instytucja tzw. przedsądu, w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej (postanowienie SN z 12 marca 2024 r., I CSK 254/23).

Na etapie przedsądu Sąd Najwyższy ocenia wyłącznie wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz jego uzasadnienie. Wniosek ten stanowi element konstrukcyjny skargi odrębny od podstaw skargi i ich uzasadnienia, które są oceniane dopiero, gdy skarga kasacyjna zostanie przyjęta do rozpoznania.

Dla spełnienia wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. konieczne jest zawarcie w skardze kasacyjnej odrębnego wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, zawierającego profesjonalny wywód prawny nawiązujący do wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. przesłanek przedsądu ze wskazaniem, które z nich występują w sprawie i z uzasadnieniem stanowiska skarżącego (postanowienie SN z 17 czerwca 2021 r., IV CSK 1/21).

Jako przyczyny kasacyjne pozwana wskazała występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebę wykładni przepisów wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, przy czym w obu przypadkach pozwana przywołała wyrok TSUE z 19 czerwca 2025 r., C-396/24. Zgodnie ze stanowiskiem skarżącej Sąd Najwyższy powinien rozstrzygnąć, w jaki sposób wyrok ten wpływa na aktualność uchwały pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, zgodnie z którą jeżeli w wykonaniu umowy kredytu, która nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bank wypłacił kredytobiorcy całość lub część kwoty kredytu, a kredytobiorca dokonywał spłat kredytu, powstają samodzielne roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia na rzecz każdej ze stron.

Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, podobnie jak nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy co do podnoszonych

kwestii wyraził już swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę przyjętego stanowiska (zob. m.in. postanowienie SN z 30 listopada 2023 r., I CSK 6472/22).

Znaczenie wyroku TSUE z 19 czerwca 2025 r., C-396/24, dla rozpoznawania spraw, w których strony umowy kredytu uznanej za nieważną dochodzą wzajemnych rozliczeń, zostało przedstawione w wyroku Sądu Najwyższego z 5 września 2025 r., II CSKP 550/24. Podkreślono w nim, że rozstrzygnięcie TSUE nie doprowadziło do ustania związania Sądu Najwyższego przyjętą wcześniej zasadą prawną. Nie wyklucza to jednak, w związku z tym wyrokiem, dokonania oceny zasadności wystąpienia we właściwym trybie (art. 88 § 1 i 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym; tekst jedn. Dz.U. z 2024 r., poz. 622) do odpowiedniego składu Sądu Najwyższego celem rozważenia ewentualnego odstąpienia od zasady prawnej przyjętej w punkcie trzecim uchwały z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22. W ocenie Sądu Najwyższego, w składzie wydającym wyrok z 5 września 2025 r., II CSKP 550/24, potrzeba rozważenia zasadności odstąpienia od przyjętej zasady prawnej nie zaistniała, gdyż zastosowanie teorii dwóch kondykcji nie stoi w sprzeczności z art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 przy uwzględnieniu jego interpretacji przyjętej w wyroku TSUE z 19 czerwca 2025 r., C-396/24. Nie zostały wyrażone wprost motywy, którymi kierował się TSUE odrzucając teorię dwóch kondykcji w przypadku dochodzenia zwrotu nienależnego świadczenia przez bank, przez co ich odtworzenie, a w konsekwencji odniesienie się do nich nasuwa pewne trudności. Trybunał cytuje jednak stanowisko zajęte we wcześniejszym orzeczeniu (wyrok z 25 listopada 2020 r., C-269/19, Banca B, EU:C:2020:954, pkt 38), zgodnie z którym w razie stwierdzenia nieuczciwego charakteru umowy sąd powinien upewnić się, że orzeczenie zniechęci przedsiębiorcę do wprowadzania nieuczciwych warunków w umowach oferowanych konsumentom (pkt 38 wyroku z 19 czerwca 2025 r., C 396/24), a jeżeli umowa nie może obowiązywać po usunięciu z niej nieuczciwych warunków, sąd powinien podjąć niezbędne środki dla ochrony konsumenta przed szczególnie szkodliwymi konsekwencjami (pkt 39 wymienionego wyroku). Z przytoczenia tych motywów należy wnosić, że w ocenie TSUE w razie dochodzenia przez bank roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia jedynie zastosowanie teorii salda będzie dla niego wystarczająco

dolegliwe, by wyrzucić skutek prewencyjny, i jedynie to rozwiązanie należycie uchroni konsumenta przed niekorzystnymi konsekwencjami „upadku” umowy. Zastosowanie aksjologii leżącej u podstaw wyroku TSUE z 19 czerwca 2025 r., C-396/24, do stanu faktycznego, w którym roszczenie o zwrot świadczenia dochodzone jest przez konsumenta, prowadzi do wniosku, że to przyjęcie teorii dwóch kondykcji jest rozwiązaniem właściwszym, gdyż wywiera pożądaný skutek prewencyjny i lepiej zabezpiecza interesy konsumenta. Wskazać przy tym należy, że w wyroku z 19 czerwca 2025 r., C-396/24, TSUE dokonywał interpretacji art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13, zgodnie z którym państwa członkowskie Unii Europejskiej są zobowiązane zapewnić stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie dalszemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców [przedsiębiorców] z konsumentami. Nie sposób uznać, że zastosowanie teorii dwóch kondykcji mogłoby w jakikolwiek sposób pozostawać w sprzeczności z realizacją tego celu. Teoria ta niewątpliwie ułatwia konsumentowi realizację jego własnego roszczenia. Jego wysokość jest wówczas wyrażona prostą sumą spełnionych świadczeń, co pozwala uniknąć konieczności dokonywania rozliczenia, które może okazać się skomplikowane. Konsument dysponuje przy tym większą liczbą opcji realizacji swoich praw. Może dochodzić zwrotu całego spełnionego świadczenia i może również podjąć decyzję o potrąceniu roszczenia o jego zwrot z roszczeniem banku, jeżeli uzna tę opcję za korzystniejszą dla siebie.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, § 1¹ i 3 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2026 r., poz. 118).

[M.O.]

[SOP]